

straten van Jeruzalem tusschen de Joodsche huizen, kenbaar daaraan, dat ze half blauw zijn geschilderd. Elk gezin krijgt dan zijn hoofdgeld, de Chaloekeh.

Toch zijn allengs 700 Joden gedoopt, daaronder mannen, die met Paulus konden zeggen: „Wat mij gewin was, dat heb ik om Christus' wil schade geacht."

Een dezer is *J. P. Stern*, die, 53 jaar oud, in 1851 te Jeruzalem kwam. Eerst onderwijzer, toen koopman, verliet hij zijn vaderland, Hongarije, kwam ziek te Jeruzalem, en moest naar het gasthuis. Daar leerde hij Jezus kennen en zocht voortaan Hem uit liefde te dienen. De Joden te Jeruzalem haatten en mishandelden hem. Soms was hij den dood nabij. Eens toen de Joden hem onbarmhartig geslagen hadden, wilden de Turksche soldaten eenige der boosdoeners gevangen nemen. Doch Stern bewerkte voor 20 piasters hun vrijlating. Toen eens de Joden hem van zijn muilnier trokken en sloegen, bad hij voor hen. Stern stierf 70 jaar oud. Hij bad veel voor Israël en zijn laatste woord was: „Jezus is alles."

Een zijner vijanden, *Landsmann*, werd door hem toegebracht. Deze, een kleedermaker in Rusland, deed in een ziekte de gelofte, ter bedevaart naar Jeruzalem te zullen gaan, als hij weer beter werd. Daar ontmoette hij Stern, werd eerst zijn felle vervolger, doch later door Sterns liefde overwonnen. Toen wilden de vertoornde Joden hem kruisigen, zeggende: „We zullen u doen, wat men uw God gedaan heeft." Reeds waren zijn handen doorboord, toen de Joden, op het hulpgeroep zijner vrouw, hun opzet lieten varen. Toen *Landsmann* echter in korten tijd drie kinderen verloor, ontzong hem de moed. Hij verloochende Christus en ging weer ter Synagoge.

Doch zijn geweten klaagde hem aan; ten slotte liet hij het Jodendom voorgoed varen en werd in 1863 gedoopt. Toen hij nu kort daarop zijn verwanten bezocht, wilde men hem in koffie en gebak vergif toedienen. Kwaad vermoedend, reikte hij het kopje zijn neef toe. Toen de ouders het kind het kopje ontrukten, begreep *Landsmann* alles. Een andermaal zou hij door de Joden levend zijn begraven, had God niet te rechter tijd hulp beschikt. Eindelijk moest hij de stad verlaten, arbeidde een poos te Konstantinopel en later in Amerika.

Te Jaffa of Joppe, de oude havenstad, werkt de Londensche Zending reeds lang. Jamal, thans zendeling aldaar, schat het getal Joden op wel 15000, die hij zoekt te dienen. Vlak bij het spoorstation is een Bijbelwinkel, waar O. en N. Testament in het Hebrueuwsch voor de ramen liggen. De Jood maakt zoo, bij zijn intrede in het Beloofde land, dadelijk met het Boek der boeken kennis. Jamal bezoekt ook de 13 Joodsche nederzettingen bij Jaffa en vertoont lichtbeelden, die het O. T. ophelderen. Hij wijst dan op de groote Messiaansche beloften, en deelt traktaten uit.

Te Safed, de „stad die op den berg ligt," heeft de Vrije Schotsche kerk een ziekenhuis met 40 bedden. De 8000 Joden dezer oude stad zijn zóó dweepziek, dat zij de zendingen vaak met steenen wierpen. Toch zegepraalde ook hier de liefde, en leerde menigeen Jezus kennen.

Tiberias, de eenige stad aan de heerlijke zee van Galiléa, is uit het leven onzes Heeren wel bekend. Van de 9000 inwoners zijn 5000 Joden, de overige Mohamedanen of Christenen. Tiberias is den Joden een heilige stad, wijl ettelijke der grootste rabbijnen daar geleefd hebben en gestorven zijn. Ook daar werkt de Schotsche Zending. Haar ziekenhuis met 32 bedden is het mooiste gebouw der stad. Er is ook een school aan verbonden.

Dr. Torrance, de geneesheer, is alom bekend en bemind. In het eerst verlangden de menschen slechts geneesmiddelen en weigerden elke operatie. Doch Dr. T. is in de laatste zóó knap, dat het volk nu weer enkel operaties wil. Een man, die een maagmiddel kreeg, zei: „Geneesmiddelen helpen niet; snijd de maag er uit." Eerst waren de Joden fel tegen Dr. Torrance, thans zijn zij hem dankbaar. Toen onlangs het 25-jarig bestaan der Zending in Tiberias herdacht werd, kwamen afgevaardigden van Joden, Mohamedanen en Christenen om den „beroemden

dokter" voor zijn liefdewerk te danken. De Joodsche vertegenwoordiger dankte hem inzonderheid voor wat hij deed in den cholera-tijd, bewees uit den Talmud, dat een goed geneesheer in de stad wettelijk noodig is, en dat Dr. T. zulk een was, wiens daden in stad en land bekend zijn.

Hebron met zijn 15000 inwoners, waarvan 1500 Joden, de andere Moslims, is de stad der Aartsvaders, die daar rusten. Boven de spelonk van Machpela staat een moskee. Binnen Abrahams graf, een heiligdom der Mohamedanen, mag geen niet-Mohamedaan komen. De Joden bidden bij den afsluitmuur, en steken in de spleten briefjes, aan Abraham gericht, wiens voorbede bij God men vraagt, dat Hij Jeruzalem herbouwe, Israël zegene, enz. Ook wordt gebeden voor de zielen der afgestorvenen, en voor de weldoeners, die uit Europa geld zenden.

Toen de oude zendeling Joseph, thans in Haifa, in 1891 Hebron bezocht, was hij daar de eenige Christen. Hij begon op straat tot een Jood van den Messias te spreken, en andere kwamen er bij. Toen zij zijn doel begrepen, mishandelden zij hem en liep zijn leven gevaar. Wjl het donker werd, vroeg hij aan een Jood om nachtverblijf. „Niet voor 1000 piasters," was het antwoord. „Dan blijft mij niets over, dan te doen wat onze vader Jakob deed," zei Joseph. Nieuwsgierig vroegen de Joden wat dat was. Nu verhaalde hij, hoe Jakob in het veld op een steen sliep en door engelen bewaard werd; zoo wilde hij nu ook doen. Dit antwoord beviel zóó zeer, dat een Jood hem herbergde, doch slechts voor één dag. Nu wonen daar eenige Christenen. De Schotsche kerk heeft er een apotheek en eenige verpleegsters.

In heel Palestina en Syrië heeft de Jodenzending vele uitmuntende scholen. Wel tracht het Israëlietisch verbond, door het stichten van scholen de kinderen van de zendingsscholen af te trekken, maar deze laatste hebben de voorkeur, wjl de behandeling er beter en vriendelijker is. De zendingsscholen tellen niet minder dan 10000 Joodsche leerlingen, en het Bijbelsch onderwijs is natuurlijk hoofdzaak.

Te Damaskus arbeidt de Iersch-Presbyteriaansche kerk al jaren in deze oudste, nog bestaande stad der wereld. De Joden zijn er nu minder fel en meer toegankelijk dan vroeger. 250 Joodsche kinderen bezoeken de zendingsschool. Den vorigen opperrabijn te Damaskus werd door eenige geloofsgenooten gevraagd, eens te onderzoeken wat men in de school leerde. Hij liet eenige kinderen met hun boeken komen, ondervroeg hen, onderzocht de boeken, vooral het Nieuwe Testament en zei toen: „Gaat maar trouw naar school; gij hoort daar niet dan goeds." Zijn welwillendheid jegens de zending kostte hem echter zijn ambt. Hij woont nu in het heilige Tiberias.

De Christelijke zending in het Oosten werkt stil maar krachtig. Zij verdrijft vooroordeelen, bereidt den weg ter bekeering des volks en voor de komst des Heeren.

(Als een merkwaardig teeken des tijds zij nog vermeld, dat thans elk lezer grondbezitter in Palestina kan worden. De Joodsche „Pflanzungsverein" te Berlijn bezit land in Kanaän, dat ontgonnen wordt, en bij stukken verkocht. Het kleinste stuk kost f 48.—. Men ontvangt de opbrengst in vruchten. 't Is nog maar een begin; toch heeft reeds een Zendingsskrans onder Israël te Amsterdam zulk een stuk grond gekocht.) A. J. HOOGENBIRK.

VARIA.

Waarom?

Wanneer mijn kat zit aan een muis te vreten,
Zegt elk: „Jij beste poes!" en „Smaaklijk eten!"
Maar als ze mijn kanarie brengt ter dood,
Roept elk: „Vuilaardig beest; hoe wreed, hoe snood!"
Toch is 't dezelfde kat van aard en staart.

Dit leert u . . . vind dat, lezer: 't is het waard!

A. J. H.